

Crec que va ser Jorge Luis Borges qui un dia amollà, de sobte, en una entrevista, que la millor versió del *Quixot* era una en llengua anglesa. La resposta indignada d'humanistes de tot signe gairebé fa morir de riure el vell escriptor. Crec que fou un britànic qui organitzà, un cop, una exposició d'una jove promesa de la pintura. El mateix dia de la inauguració es van vendre, en absència del misteriós autor, la meitat dels quadres. La crítica va celebrar unànimement el naixement d'un nou geni. Gairebé alhora, el galerista confessava, entre llàgrimes de tant riure, que l'artista era una cria de ximpanzé particularment interessada en els plàtans que li donaven a canvi de tacar la tela. Les rialles no són només una bona teràpia per al cos. Algunes maneres de provocar-la serveixen també per posar a prova la salut de les institucions. Alan D. Sokal, professor de física de la Universitat de Nova York, és el darrer usuari d'aquest revulsiu brillant. La ciència passa per ser, i sense cap dubte ho és, la manera més objectiva, més intel·ligible, més dialèctica, més rigorosa i, per tant, més universal, de coneixement. Confiem en la ciència en molts dels dominis d'aplicació. Per

El cas Sokal

volar sobre l'Atlàntic, per exemple, són pocs els que dubtarien entre l'avió dissenyat per un científic i altres alternatives ideades, dit amb tot el respecte, per un místic o per un artista. No obstant això, què passa quan el coneixement científic necessita impregnar-se d'ideologia? La biologia conté més ideologia que la física, l'economia més que la biologia, i la sociologia més que l'economia... Com funcionen llavors les institucions que validen i prestigien un coneixement científic? Aparentment, les garanties són les mateixes: revistes serioses, consells editorials de primeríssimes figures, especialistes que examinen els articles amb lupa, etc. Doncs bé, Alan Sokal, un físic tímida i de maneres suaus, o així m'ho semblà quan el vaig conèixer fugaçment a principis dels anys vuitanta, s'ha fet la mateixa pregunta però formulada en els termes següents: publicaria una revista, líder mundial en estudis culturals, un assaig deliberadament ple d'absurditats, però que a) soni bé i b) aduli els pressupòsits ideològics dels editors? La resposta a aquesta idea afortunada és, desafortunadament, sí. Sokal envià a la revista *Social Text* un manuscrit espessíssim de 48 pàgines (!) i amb 235 referències bibliogràfiques (!), en les quals apareix tota la intel·lectualitat del pensament científic dels darrers anys, citada profusament i fantasiosa en desmesurats peus de pàgina. L'article, "Transgressing the Boundaries: Towards a Transformative Hermeneutics of

Quantum Gravity", apareix, carregat d'animalades hilarants, en el darrer número de primavera-estiu de la revista del tema que llueix més estrelles en el seu consell editorial.

Les reaccions ja són un mar de tinta en el qual bombolla de tot: innocència seguida de rubor, rubor seguit de desesperació, indignació seguida de despit, ràbia seguida de sorpresa i viceversa, curiositat seguida d'admiració, reflexió, crítica, però sobretot, rialles, moltes rialles, rialles seguides de més rialles, unes rialles molt sanes perquè, al cap i a la fi, són, ni més ni menys, les rialles de la ciència rient-se d'ella mateixa, unes rialles que han faltat tant, i que encara falten!, en tantes ideologies i en tantíssimes creences de la història de la civilització. En ciència, almenys, res ja no tornarà a ser exactament igual que abans del cas Sokal.

Jorge Wagensberg